

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Examenmonitor VO 2019

Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

Afdeling Informatieproducten

Januari 2020

Inhoudsopgave

Examenmonitor VO 2019	1
Inhoudsopgave	3
<i>Inleiding</i>	4
1 Examenresultaten 2019	5
1.1 <i>Slaagpercentage</i>	5
1.1.1 Slaagpercentage per schooltype en leerweg	5
1.1.2 Slaagpercentage per profiel in het vmbo	6
1.1.3 Slaagpercentage per profiel in havo en vwo	7
1.2 <i>Examencijfers</i>	10
1.2.1 Examencijfers per schooltype en leerweg	10
2 Kernvakken	14
2.1 <i>Resultaten examens Nederlands</i>	14
2.2 <i>Resultaten examens Engels</i>	15
2.3 <i>Resultaten examens wiskunde</i>	15
2.3.1 Wiskundecijfer naar type wiskunde	16
3 Maatwerk	18
3.1 <i>Vakken op een hoger niveau</i>	18
3.2 <i>Cum laude</i>	19
Thema-Bijlage: stapelen	24
2.2 Stapelen: opstroom vmbo-havo	24
2.2 Stapelen: opstroom havo-vwo	26

Inleiding

De Examenmonitor VO geeft een beeld van de resultaten van het eindexamen 2019¹. Een belangrijk doel daarbij is om te laten zien welke gevolgen de vanaf 2012 ingevoerde strengere exameneisen hebben op de examenresultaten. Bij het eindexamen 2012 is voor het eerst de eis van kracht geworden dat de kandidaten over alle vakken in het centraal examen gemiddeld een voldoende (5,5) moeten halen. In aanvulling daarop is bij het eindexamen 2013 de eis ingevoerd dat de havo/vwo-kandidaten voor de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde ten hoogste één vijf mogen halen. Vanaf het eindexamen 2014 geldt de kernvakregel ook voor het vak Nederlands in het vmbo

---

¹ *Op basis van de stand van zaken van het examenregister op 7 oktober 2019*

1 Examenresultaten 2019

1.1 Slaagpercentage

In de examenmonitor wordt het slaagpercentage bepaald als de verhouding tussen het aantal geslaagde leerlingen en het aantal leerlingen met een examenuitslag (de som van de geslaagde en gezakte leerlingen). Bij het berekenen van het slaagpercentage zijn alleen de leerlingen in het regulier voortgezet onderwijs geselecteerd. De leerlingen in het vavo en ook de leerlingen die vanuit het vo zijn uitbesteed aan het vavo, zijn buiten de berekeningen gehouden. Ook leerlingen die vanuit het speciaal onderwijs (vso) examen doen als extraneus of via een staatsexamen zijn niet meegenomen. Hetzelfde geldt voor leerlingen in het internationale bacalaureaat: van deze leerlingen zijn geen examengegevens bekend. Leerlingen in een traject doorlopende leerlijn (samenwerking vmbo-mbo) zijn bij het vmbo gerekend. Verder zijn de leerlingen in het niet-bekostigde onderwijs buiten de berekeningen gelaten.

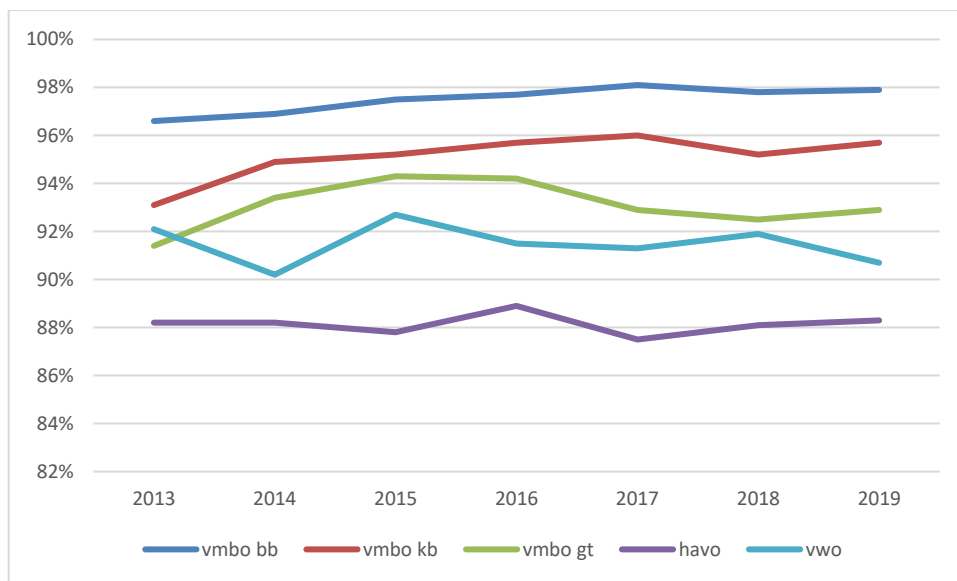
1.1.1 Slaagpercentage per schooltype en leerweg

In de volgende overzichten wordt de ontwikkeling van het slaagpercentage sinds 2013 weergegeven, zowel voor de totale groep als per schooltype. De jaren in de kop van de tabel zijn examenjaren (examenjaar 2019 komt overeen met schooljaar 2018/2019). In de laatste kolom wordt het aantal kandidaten in 2019 weergegeven. In de volgende overzichten worden de leerlingen die met het judicium 'cum laude' zijn geslaagd niet apart getoond. Deze zijn bij de groep geslaagde leerlingen gerekend. Aan de groep cum laude-kandidaten wordt verder in de examenmonitor aandacht besteed.

Tabel 1. Slaagpercentages per schooltype en examenjaar

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal kandidaten
vmbo-bb	96,8%	96,8%	97,5%	97,7%	98,1%	97,8%	97,9%	17.511
vmbo-kb	93,1%	95,0%	95,3%	95,8%	96,0%	95,2%	95,7%	28.357
vmbo-gt	91,4%	93,4%	94,3%	94,0%	92,9%	92,5%	92,9%	56.528
havo	88,0%	87,9%	87,6%	88,6%	87,2%	88,1%	88,3%	54.552
vwo	91,9%	89,8%	92,4%	91,2%	91,0%	91,9%	90,7%	38.670
totaal	91,4%	91,8%	92,6%	92,7%	92,0%	92,1%	92,0%	195.618
aantal kandidaten	189.935	187.231	190.757	196.048	199.284	196.419	195.618	

Figuur 1. Slaagpercentage per schooltype, leerweg en examenjaar

Het slagingspercentage van leerlingen in het vmbo is hoger dan van leerlingen in havo en vwo. Binnen het vmbo zijn het de kandidaten in de basisberoepsgerichte leerweg die het hoogste slaagpercentage behalen. Daarop volgen de leerlingen in de kadergerichte en de gemengde/theoretische leerweg. In het vwo behalen leerlingen een duidelijk hoger slaagpercentage dan in het havo.

Bij het eindexamen 2012 werden strengere exameneisen van kracht. In de voorafgaande periode was sprake van een dalende tendens van het slaagpercentage. Gevreesd werd dat de aangescherpte eisen tot een verdere daling van het aantal geslaagde leerlingen zouden leiden. De slaagpercentages bleken in 2012 echter maar licht te zijn gedaald en in het havo zelfs te zijn gestegen. Bij de eindexamens in 2013 kwam er een eind aan de dalende tendens en was er juist een opvallende stijging van het slaagpercentage in alle schooltypen, vooral in het vwo (+4,4%). Na 2013 zien we in het havo en vwo afwisselend stijgende en dalende slaagpercentages. In 2019 is 88,3% van de havisten geslaagd en 90,7% van de vwo'ers.

In de basis beroeps- en kaderberoepsgerichte leerwegen van het vmbo is het slaagpercentage langzaam blijven stijgen tot 2017. Het vmbo-bb heeft in 2019 een slaagpercentage van 97,7%, het hoogste percentage van alle schooltypen. Het vmbo-kb heeft in 2019 een slaagpercentage van 95,7%. Het slaagpercentage in het vmbo-gt steeg tot 2016 en is sindsdien weer aan het dalen. In 2019 lijkt het slagingspercentage te stabiliseren.

Het slaagpercentage voor de totale groep kandidaten is in 2019 met 92% vrijwel gelijk aan het slaagpercentage in 2018 en 2017.

1.1.2 Slaagpercentage per profiel in het vmbo

In het schooljaar 2016-2017 zijn in de bovenbouw van het vmbo profielen ingevoerd ter vervanging van de bestaande indeling in sectoren en afdelingen. In het examenjaar 2018 heeft voor het eerst het merendeel van de leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen (ca. 85%) examen gedaan in een van deze profielen. In 2019 is dit percentage gestegen tot 99%. Examens in de oude afdelingen stonden toen alleen nog open voor leerlingen die eerder gezakt waren voor hun eindexamen. Alleen voor deze 2 jaren kan daarom een meerjarig overzicht worden gepresenteerd. Het is ook niet mogelijk om voor de eerdere jaren uit te gaan van de indeling in sectoren omdat er geen eenduidige vertaling is te maken van sector naar profiel. In examenjaar 2019 is voor het eerst in de theoretische leerweg het profiel geregistreerd.

De volgende tabel geeft per leerweg het slaagpercentage weer dat in de verschillende profielen is behaald. In 2018 was er nog een beperkte groep vmbo-leerlingen (ca. 15%) die examen deden in de oude afdelingen. Deze leerlingen zijn buiten de tabel gehouden

Tabel 2. Slaagpercentages per profiel per leerweg in het vmbo

	bb		kb		gl		tl	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
economie								92,9%
techniek								94,7%
zorg & welzijn								93,1%
landbouw								95,7%
geen indeling naar profiel							92,9%	91,8%
economie en ondernemen (e&o)	98,0%	97,6%	95,3%	95,9%	88,8%	89,5%		
horeca, bakkerij en recreatie (hbr)	97,7%	97,1%	93,2%	94,7%	80,2%	80,0%		
zorg & welzijn (z&w)	98,2%	98,0%	96,0%	95,5%	90,4%	91,1%		
groen	98,5%	98,2%	95,8%	96,6%	90,9%	90,6%		
bouwen, wonen en interieur (bwi)	97,3%	98,6%	94,4%	95,9%	94,2%	93,3%		
produceren, installeren en energie (pie)	97,3%	98,4%	95,6%	96,6%	93,4%	91,9%		
mobiliteit en transport (m&t)	97,1%	97,1%	93,9%	95,3%	86,9%	90,4%		
media, vormgeving en ict (mvi)	98,8%	97,3%	96,3%	93,5%	95,6%	93,3%		
maritiem en techniek (mt)	99,0%	98,6%	97,1%	98,2%	90,5%	86,5%		
dienstverlening en producten (d&p)	97,4%	98,0%	94,4%	95,6%	88,6%	88,9%		
totaal aantal	17.528	17.494	26.262	28.294	6.327	7.459	49.225	49.024

cellen met minder dan 25 kandidaten zijn leeggelaten

In alle profielen behalen de leerlingen in de basisgerichte leerweg het hoogste slaagpercentage. De leerlingen in de kadergerichte leerweg behalen in alle profielen een hoger slaagpercentage dan de leerlingen in de gemengde leerweg. Kandidaten die het profiel maritiem en techniek volgen, behalen in vmbo-bb en vmbo-kb het hoogste slaagpercentage. In vmbo-gt zijn het de leerlingen in het profiel media, vormgeving en ict die het beste scores. Dit zijn wel de profielen met het geringste aantal leerlingen wat de kans op meer extreme uitslagen groter maakt dan in profielen met veel leerlingen.

1.1.3 Slaagpercentage per profiel in havo en vwo

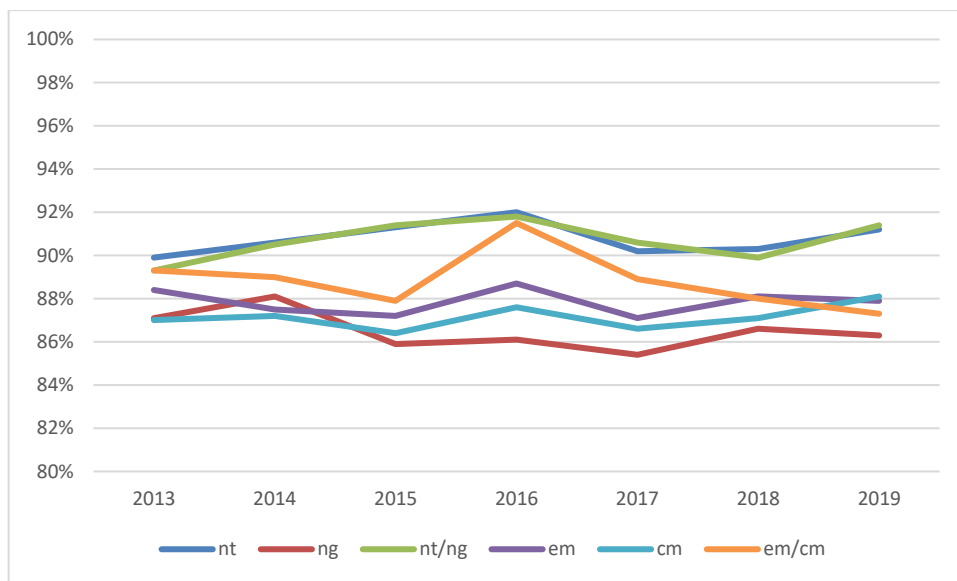
Leerlingen in havo/vwo kunnen eindexamen in vier profielen: natuur & techniek (n&t), natuur & gezondheid (n&g), economie & maatschappij (e&m) en cultuur & maatschappij (c&m). Sommige leerlingen doen examen in twee of meer profielen. In 2019 doet ca. 19% van de havoleerlingen examen in een dubbelprofiel; in het vwo gaat het om ca. 50%. De meeste voorkomende dubbelprofielen zijn n&t/n&g en e&m/c&m. De leerlingen met deze profielen zijn buiten de volgende overzichten gehouden.

In de overzichten is uitgegaan van het profiel waarin de leerling examen doet. Dit profiel wijkt regelmatig af van het profiel waarin de leerling staat ingeschreven aan het begin van het schooljaar (bijvoorbeeld ingeschreven in enkelprofiel en examen in dubbelprofiel).

Tabel 3. Slaagpercentages per profiel in het havo

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal kandidaten
n&t	89,8%	90,3%	90,9%	91,9%	90,0%	90,3%	91,2%	3.433
n&g	86,9%	87,9%	85,4%	85,9%	85,2%	86,6%	86,3%	11.685
n&t + n&g	89,1%	90,1%	91,1%	91,6%	90,6%	89,9%	87,9%	23.476
e&m	88,1%	87,1%	86,9%	88,5%	86,8%	88,1%	88,1%	5.708
c&m	86,7%	86,9%	86,1%	87,2%	86,5%	87,1%	91,4%	7.627
e&m + c&m	89,1%	88,6%	87,7%	91,2%	88,8%	88,0%	87,3%	2.619

Figuur 2. Slaagpercentage per profiel in het havo

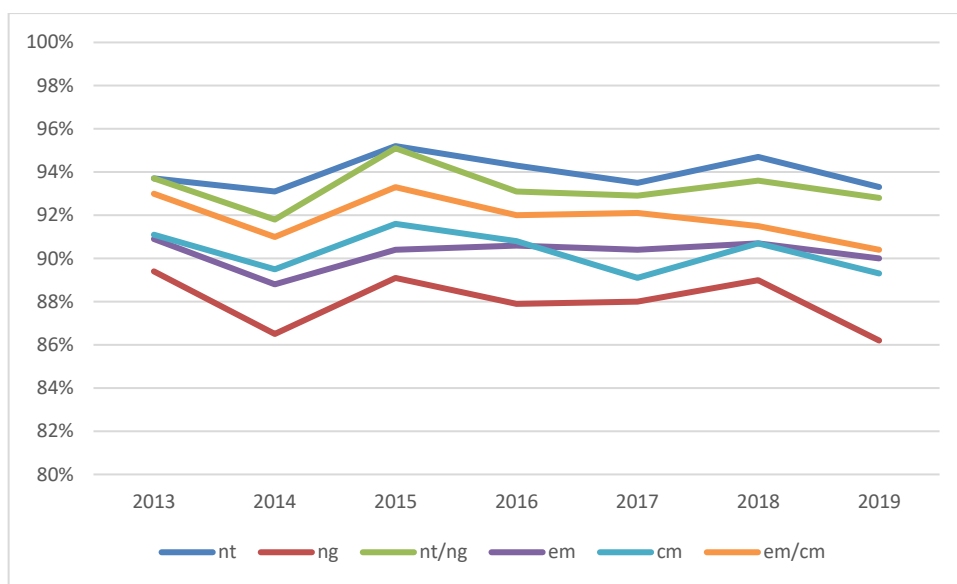
In het havo als geheel is het slaagpercentage in 2019 met 0,2% gestegen. Als we het slaagpercentage bepalen per profiel dat zien we een wisselend beeld. Het slaagpercentage voor havo-leerlingen met n&t en c&m is flink gestegen. Het slaagpercentage voor e&m leerlingen is gelijk gebleven en gedaald voor leerlingen n&g. Bij de dubbelprofielen is ook sprake van een daling.

Tabel 4. Slaagpercentages per profiel in het vwo

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal kandidaten
n&t	93,5%	93,0%	94,9%	94,0%	93,2%	94,7%	93,3%	3.366
n&g	89,1%	86,0%	88,7%	87,5%	87,3%	89,0%	86,2%	6.006
n&t + n&g	93,7%	91,5%	94,8%	92,9%	92,7%	93,6%	90,0%	6.889
e&m	90,7%	88,1%	89,9%	90,0%	90,0%	90,7%	89,3%	2.954
c&m	90,9%	89,1%	91,2%	90,6%	88,9%	90,7%	92,8%	13.583
e&m + c&m	92,8%	90,7%	93,0%	91,5%	92,0%	91,5%	90,4%	5.771

Figuur 3. Slaagpercentage per profiel in het vwo

Het slaagpercentage in het vwo is in 2019 met 1,2% gedaald. Ook bij een uitsplitsing naar profiel is er sprake van een daling. De sterkste daling is er bij het profiel n&g (2,8%) en de geringste bij het dubbelprofiel n&t/n&g (0,7%).

1.2 Examencijfers

Het examenbestand bevat van elke leerling per examenvak het cijfer voor het schoolexamen, het cijfer voor het centraal examen en het eindcijfer (het gemiddelde van beide examencijfers). Op basis van deze gegevens zijn de gemiddelde examencijfers per schooltype en leerweg berekend. Ook is het verschil tussen het gemiddelde cijfer voor het schoolexamen en voor het centraal examen berekend. Bij de berekeningen zijn alleen de vakken betrokken die meetellen voor het eindexamen.

De gegevens van de leerlingen die zijn uitbesteed aan het vavo zijn niet meegenomen omdat deze in het vavo examen doen en deze rapportage beperkt is tot het voortgezet onderwijs. De examens van de leerlingen die in een traject doorlopende leerlijn zitten zijn wel meegenomen voor zover deze leerlingen een vmbo-examen doen.

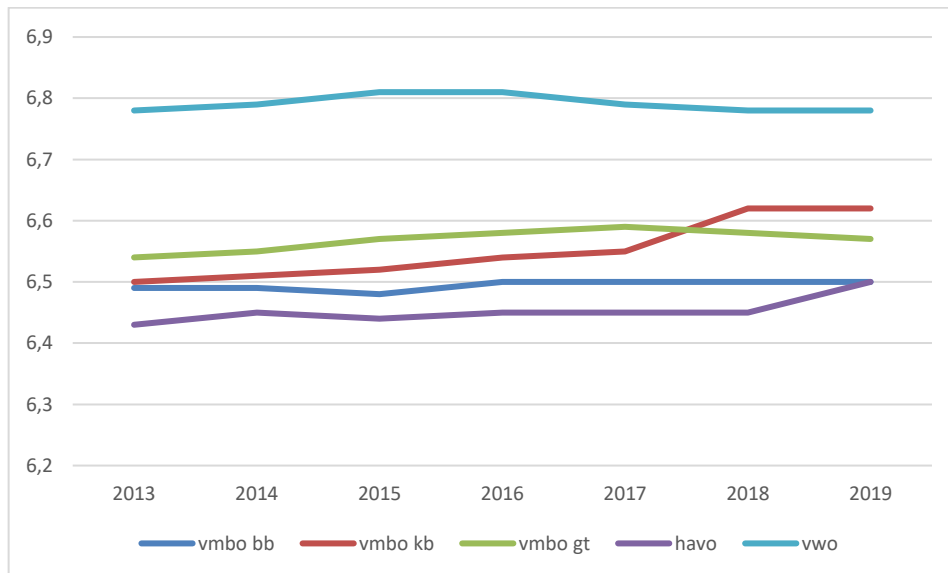
1.2.1 Examencijfers per schooltype en leerweg

In de eerste plaats wordt het resultaat weergegeven dat door de examenkandidaten is behaald op het schoolexamen. Hiervoor zijn alle vakken meegenomen waarvoor een schoolexamen is afgenomen.

Tabel 5. Gemiddeld cijfer voor het schoolexamen per schooltype en leerweg

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,49	6,49	6,49	6,50	6,50	6,50	6,50
vmbo-kb	6,51	6,51	6,52	6,54	6,55	6,62	6,62
vmbo-gt	6,54	6,55	6,57	6,58	6,59	6,58	6,57
havo	6,43	6,45	6,44	6,45	6,45	6,45	6,50
vwo	6,77	6,79	6,80	6,80	6,79	6,78	6,78

Figuur 4. Gemiddeld cijfer voor het schoolexamen

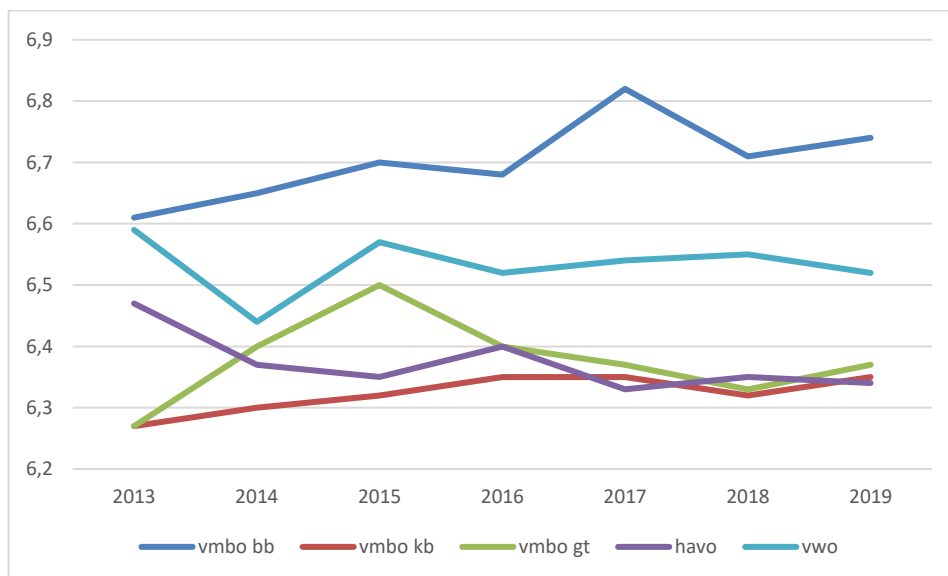
Het resultaat van het schoolexamen per schooltype is over de jaren zeer constant. De cijfers van het schoolexamen zijn het hoogst in het vwo en het laagst in het havo. Alleen in 2018 in vmbo kb sprake van een lichte stijging. Het bleek dat deze leerlingen relatief hoog scoorden op de nieuwe profielvakken. In 2019 zien we een iets grotere stijging in het havo. Het gemiddelde cijfer is gestegen naar 6,50 en komt daarmee op gelijke hoogte met het vmbo-bb.

Het gemiddeld cijfer dat is behaald voor het centraal examen is weergegeven in de volgende tabel. Hiervoor zijn alle vakken meegenomen waarvoor een centraal examen is afgenomen.

Tabel 6. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,62	6,66	6,70	6,68	6,82	6,71	6,74
vmbo-kb	6,27	6,30	6,32	6,35	6,35	6,32	6,35
vmbo-gt	6,27	6,40	6,50	6,40	6,37	6,33	6,37
havo	6,47	6,37	6,35	6,40	6,33	6,35	6,34
vwo	6,59	6,44	6,56	6,52	6,54	6,55	6,52

Figuur 5. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen

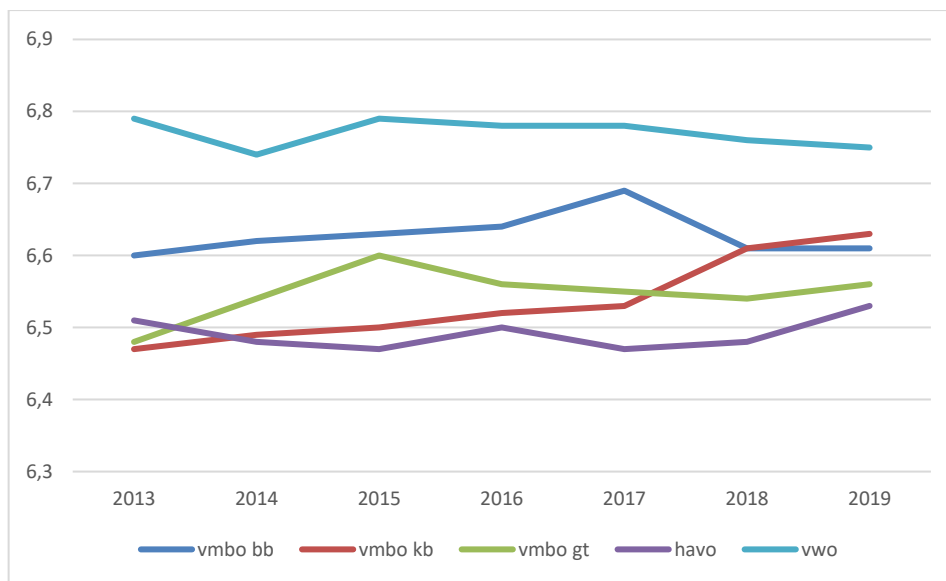
Terwijl de cijfers voor het schoolexamen over de jaren een constant beeld tonen, laten de cijfers voor het centraal examen over de jaren behoorlijke fluctuaties zien. Het cijfer voor het centraal eindexamen vertoonde vanaf 2007 een dalende tendens. Deze tendens werd in 2012 doorbroken toen er in alle schooltypen (m.u.v. het havo) een opvallende stijging te zien was op het moment dat de exameneis ten aanzien van het gemiddelde examencijfer werd ingevoerd. Toen vervolgens in 2013 de kernvakkenregel werd ingevoerd in het havo/vwo stegen in deze schooltypen de cijfers verder. In het vmbo was tot 2015 ook sprake van een stijgende tendens. In de periode daarna zijn de cijfers in het vmbo, met uitzondering van vmbo-bb, gedaald. In 2019 is in alle leerwegen in het vmbo het gemiddeld cijfer licht gestegen. In havo en vwo is er een lichte daling met respectievelijk 0,01 en 0,03 punt.

Voor de vakken met zowel een schoolexamen als centraal examen wordt een eindcijfer bepaald als het gemiddelde van beide cijfers.

Tabel 7. Gemiddeld eindcijfer per examenjaar

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,60	6,62	6,64	6,64	6,69	6,61	6,61
vmbo-kb	6,47	6,49	6,50	6,52	6,53	6,61	6,63
vmbo-gt	6,48	6,55	6,60	6,56	6,55	6,54	6,56
havo	6,51	6,48	6,47	6,49	6,47	6,48	6,53
vwo	6,79	6,74	6,79	6,78	6,77	6,76	6,75

Figuur 6. Gemiddeld eindcijfer

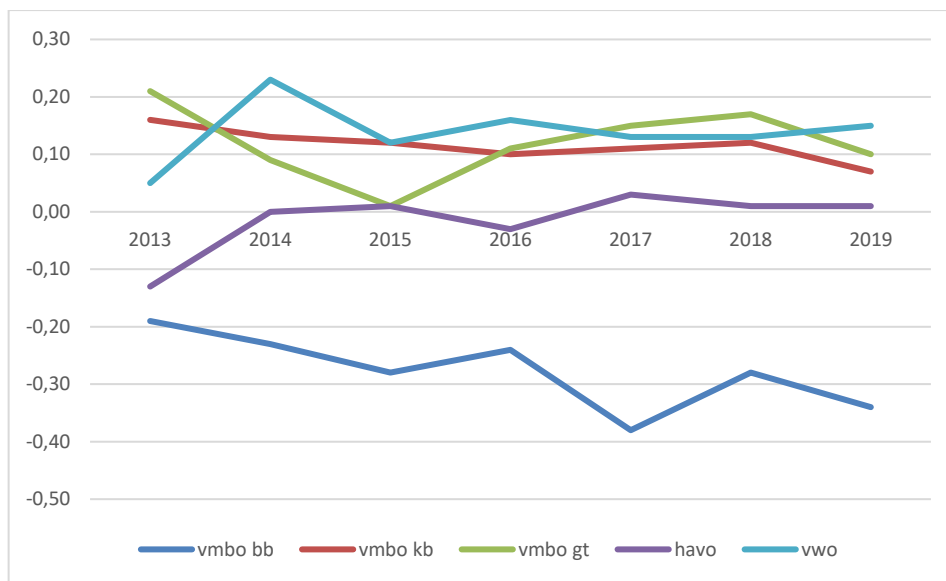
Aangezien de schoolexamencijfers behoorlijk constant zijn, worden de veranderingen in het eindcijfer in het algemeen bepaald door de ontwikkeling van het ce-cijfer. Vorig jaar zagen we hier voor het eerst een uitzondering op toen het gemiddelde schoolexamencijfer in het vmbo-kb gestegen was. En dit examenjaar zien we eenzelfde soort effect met de stijging van het schoolexamen in het havo. In de andere schooltypen volgt de trend van het gemiddelde eindcijfer die van het centraal examen.

In de volgende tabel wordt het landelijke beeld gegeven van het verschil tussen het se- en ce-cijfer. Het se-ce verschil kan alleen worden berekend voor vakken waarbij er zowel een schoolexamen als een centraal examen is. Hierdoor is het in de onderstaande tabel weergegeven verschil niet gelijk aan het verschil tussen de landelijke gemiddelde se- en ce-cijfers uit de voorgaande tabellen. In de tabel geeft een negatief cijfer aan dat het ce-cijfer hoger is dan het se-cijfer.

Tabel 8. Gemiddeld verschil tussen cijfer schoolexamen en centraal examen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	-0,19	-0,23	-0,27	-0,24	-0,39	-0,28	-0,34
vmbo-kb	0,15	0,13	0,12	0,10	0,11	0,12	0,07
vmbo-gt	0,21	0,08	0,01	0,11	0,15	0,17	0,10
havo	-0,13	0,00	0,01	-0,03	0,03	0,01	0,01
vwo	0,05	0,23	0,12	0,16	0,13	0,13	0,15

Figuur 7. Gemiddeld verschil tussen cijfer schoolexamen en centraal examen

De laatste jaren is het verschil tussen het se- en ce-cijfer in de meeste schooltypen vrij constant gebleven. Alleen in vmbo-bb is er ondanks wat fluctuatie sinds 2013 een steeds groter verschil te zien. Het verschil tussen se en ce in alleen in vmbo-bb stelselmatig negatief, wat betekent dat voor het centraal examen hoger cijfers worden behaald dan voor het schoolexamen.

2 Kernvakken

Naast de algemene ontwikkeling van de examencijfers is ook gekeken naar de ontwikkeling van de cijfers voor de kernvakken. Voor vmbo is dit het vak Nederlands en voor havo en vwo gaat het om de vakken Nederlands, Engels en wiskunde.

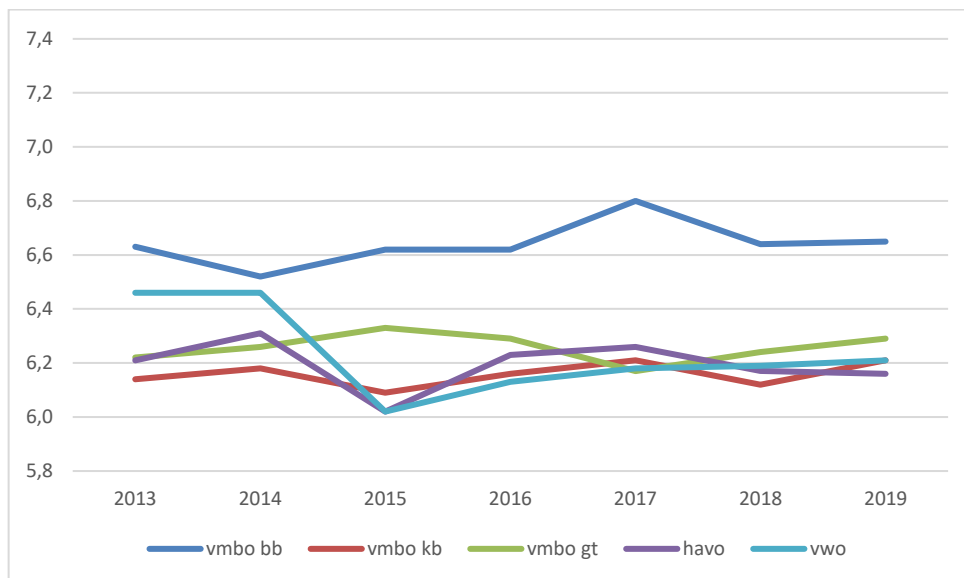
In de volgende overzichten geven we voor de kernvakken alleen de ontwikkeling van het cijfer voor het centraal examen weer. Gezien het stabiele karakter van het cijfer voor het schoolexamen wordt de ontwikkeling van het eindcijfer in hoge mate bepaald door het cijfer voor het centraal examen.

2.1 Resultaten examens Nederlands

Tabel 9. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen Nederlands

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,63	6,52	6,63	6,62	6,80	6,64	6,65
vmbo-kb	6,15	6,18	6,08	6,17	6,21	6,12	6,21
vmbo-gt	6,22	6,26	6,33	6,29	6,17	6,24	6,29
havo	6,21	6,31	6,02	6,23	6,26	6,17	6,16
vwo	6,46	6,46	6,02	6,13	6,18	6,19	6,21

Figuur 8. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen Nederlands

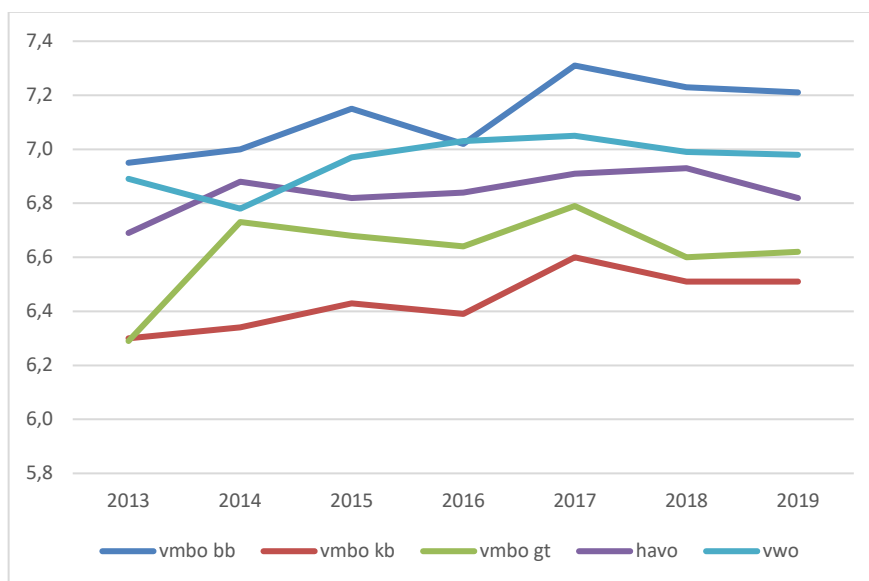
Bij het vak Nederlands in havo/vwo is er in 2015 een opvallende daling te zien. Daarna herstelt het cijfer zich voor een deel. In het vmbo is de trend in het algemeen stabiel (kb/gt) of licht stijgend (bb). Met uitzondering van het havo is het ce-cijfer in 2019 gestegen

2.2 Resultaten examens Engels

Tabel 10. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen Engels

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,95	7,01	7,15	7,02	7,32	7,23	7,21
vmbo-kb	6,30	6,34	6,42	6,40	6,61	6,51	6,51
vmbo-gt	6,29	6,73	6,69	6,64	6,79	6,60	6,62
havo	6,69	6,88	6,82	6,84	6,91	6,93	6,82
vwo	6,89	6,78	6,97	7,03	7,05	6,99	6,98

Figuur 9. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen Engels

Het ce-cijfer voor het vak Engels is sinds 2011 aanzienlijk gestegen. Vooral in havo/vwo was in 2013 sprake van een opvallende toename. In vmbo-gt is er een sterke stijging in 2014. In de jaren erna zijn de veranderingen beperkt gebleven. In 2017 steeg het gemiddeld ce-cijfer in alle schooltypen. In het huidige examenjaar zijn de gemiddelde examencijfers ongeveer gelijk aan vorig jaar met uitzondering van het havo. Het havo laat een daling zien van 0,11 punt.

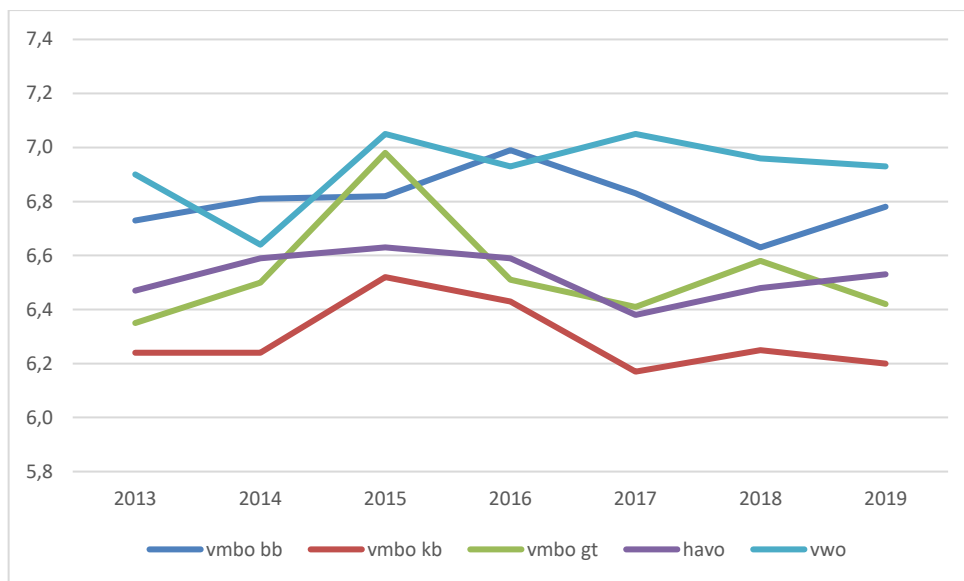
2.3 Resultaten examens wiskunde

In het volgende overzicht wordt het gemiddeld cijfer behaald voor het vak wiskunde weergegeven. Voor vmbo is er maar één vorm van wiskunde maar in havo en vwo kent het vak wiskunde verschillende vormen. In dit overzicht gaat het om wiskunde in het algemeen. In de volgende paragraaf wordt wel aandacht besteed aan de verschillende vormen van wiskunde.

Tabel 11. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen wiskunde

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vmbo-bb	6,74	6,82	6,82	6,99	6,83	6,63	6,78
vmbo-kb	6,25	6,24	6,53	6,43	6,17	6,25	6,20
vmbo-gt	6,36	6,51	6,99	6,51	6,41	6,58	6,42
havo	6,47	6,59	6,64	6,59	6,38	6,48	6,53
vwo	6,90	6,64	7,05	6,93	7,05	6,96	6,93

Figuur 10. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen wiskunde

De ontwikkeling van het ce-cijfer voor wiskunde laat aanzienlijke schommelingen zien. Tot examenjaar 2015 steeg het cijfer in de meeste schooltypen. Daarna zette, met uitzondering van vmbo-bb, een daling van het cijfer in. In 2019 zien we weer een stijging van het cijfer in vmbo-bb, en het havo. In vmbo-kb, het vmbo-gt en het vwo is er sprake van een daling. Waar het gemiddeld cijfer in het vwo in voorgaande jaren altijd afwisselend steeg en weer daalde, is het gemiddelde cijfer in 2019 voor het eerst voor een tweede achtereenvolgende keer gedaald.

2.3.1 Wiskundecijfer naar type wiskunde

In het bovenstaande overzicht is geen onderscheid gemaakt naar het soort wiskunde waarin examen is gedaan. In havo en vwo doet een leerling, afhankelijk van het gekozen profiel, examen in wiskunde A of wiskunde B. Alleen voor de havisten in het profiel c&m is wiskunde geen verplicht vak. In het vwo kunnen de leerlingen ook kiezen voor wiskunde. Leerlingen met wiskunde B mogen ook kiezen voor Wiskunde D in het profiel of vrije deel. Wiskunde D wordt echter niet afgesloten met het centraal eindexamen maar alleen met een schoolexamen. In de volgende tabel is het gemiddelde cijfer voor het centraal examen voor de verschillende wiskunde-vormen gegeven. Voor wiskunde D is in de tabel het cijfer voor het schoolexamen gebruikt.

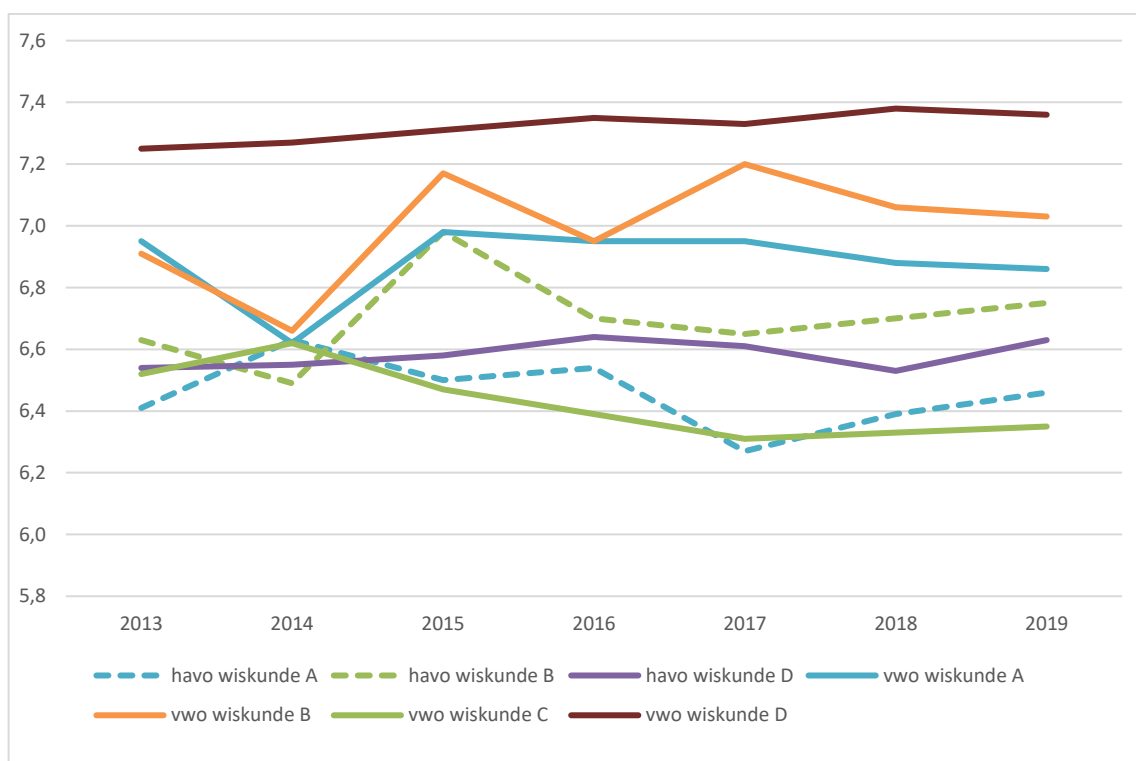

Tabel 12. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen wiskunde naar type wiskunde in havo/vwo

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal kandidaten
havo	wiskunde A	6,41	6,63	6,51	6,54	6,27	6,39	6,46	37.770
	wiskunde B	6,63	6,49	6,98	6,70	6,65	6,70	6,75	13.692
	wiskunde D*	6,59	6,62	6,63	6,64	6,60	6,53	6,63	815
vwo	wiskunde A	6,95	6,62	6,98	6,95	6,94	6,88	6,86	18.097
	wiskunde B	6,91	6,66	7,17	6,94	7,20	7,06	7,03	19.708
	wiskunde C	6,52	6,63	6,47	6,40	6,31	6,33	6,35	991
	wiskunde D*	7,31	7,33	7,37	7,35	7,33	7,38	7,36	3.248

* wiskunde D kent geen centraal examen; daarom is het cijfer van het schoolexamen gebruikt

Figuur 11. Gemiddeld cijfer voor het centraal examen wiskunde naar type wiskunde

De cijfers in het vwo liggen over de hele linie hoger dan die in het havo. Het hoogste gemiddelde cijfer wordt gehaald voor het schoolexamen vwo in wiskunde D. Het constante niveau van het cijfer zien we ook bij andere schoolexamens. Binnen het vwo liggen de cijfers voor wiskunde C (profiel c&m) duidelijker lager dan die voor de andere vormen van wiskunde. Wel is dit cijfer in 2019 licht gestegen, terwijl de cijfers voor wiskunde A en wiskunde B zijn gedaald. In het havo zijn de cijfers voor alle vormen van toegenomen.

3 Maatwerk

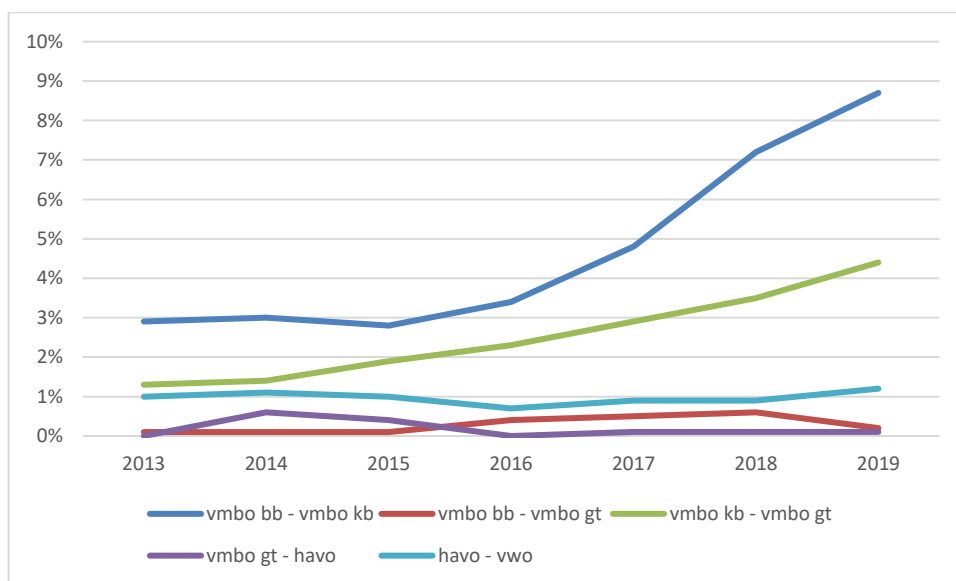
3.1 Vakken op een hoger niveau

Sinds het eindexamen 2008 hebben de leerlingen de mogelijkheid om een vak op een hoger niveau af te leggen. Zo kan bijvoorbeeld een havist een of meerdere examenvakken op vwo-niveau afronden. De volgende tabel geeft een overzicht van de mate waarin vakken op een hoger niveau worden afgelegd.

Tabel 13. Percentage examenkandidaten dat 1 of meer vakken op hoger niveau afsluit

examenniveau	vakniveau	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal leerlingen
vmbo-bb	vmbo-kb	2,9%	3,0%	2,7%	3,4%	4,8%	7,2%	8,7%	1.518
	vmbo-gt	0,1%	0,1%	0,1%	0,4%	0,4%	0,6%	0,2%	32
vmbo-kb	vmbo-gt	1,3%	1,4%	1,9%	2,3%	2,9%	3,5%	4,4%	1.259
vmbo-gt	havo	0,0%	0,6%	0,4%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	78
havo	vwo	1,0%	1,1%	1,0	0,7%	0,9%	0,9%	1,2%	636
Totaal aantal		1.425	1.887	1.832	1.873	2.395	3.016	3.523	

Figuur 12. Percentage examenkandidaten dat 1 of meer vakken op hoger niveau afsluit

Het afsluiten van een vak op een hoger niveau komt het meest voor bij vmbo-bb leerlingen die een vak op vmbo-kb niveau afsluiten (8,7%) en bij vmbo-kb leerlingen die op vmbo-gt niveau in een vak examen doen (4,4%). Bij leerlingen in vmbo-gt en bij havo-leerlingen wordt nog weinig een vak op hoger niveau afgesloten. Bij een zeer klein deel van de leerlingen die een vak op een hoger niveau afleggen (< 4%), is de aanleiding hiervoor gelegen in het feit dat ze in het voorafgaande jaar zijn gezakt voor het eindexamen op dat hogere niveau.

De volgende tabel laat voor examenjaar 2019 zien welke vakken per schooltype het vaakst op een hoger niveau worden afgesloten. Het percentage heeft betrekking op de totale groep leerlingen die examen aflegt in een vak op hoger niveau.

Tabel 14. Overzicht van de meest voorkomende vakken die examenkandidaten op een hoger niveau afsluiten in 2019

vmbo-bb	perc.	vmbo-kb	perc.	vmbo-gt	perc.	havo	perc.
beroepsvak	67,4%	Engelse taal	39,1%	rekentoets 3F	95,4%	Engelse taal	20,1%
Engelse taal	12,0%	wiskunde	23,1%	Engelse taal	3,4%	maatschappijleer	18,1%
Nederlandse taal	4,7%	Nederlandse taal	11,9%	Franse taal	0,3%	ckv	10,7%
maatschappijleer	4,3%	maatschappijleer	9,0%	Duitse taal	0,2%	levensbeschouwelijk	4,3%
kunstvakken	2,9%	biologie	4,0%	informatica	0,1%	informatica	3,6%
wiskunde	2,7%	economie	2,9%	muziek	0,1%	Nederlandse taal	3,4%
lichamelijke opv	2,3%	natuur-	2,5%	tekenen	0,1%	godsdienst	2,9%
overige vakken	2,1%	overige vakken	5,5%	overige vakken	0,3%	overige vakken	34,5%
totaal aantal	100,0%	totaal	100,0%	totaal	100,0%	totaal	100,0%
totaal	4840	totaal	1768	totaal	1847	totaal	1152

In de basisberoepsgerichte leerweg zijn Engels, Nederlands en het beroepsgericht vak ondernemen (profiel economie en ondernemen) de vakken die in 2019 het vaakst op een hoger niveau worden afgelegd. In vmbo-kb gaat het om de vakken Engels, wiskunde, Nederlands en maatschappijleer. In vmbo-gt wordt eigenlijk alleen de rekentoets op een hoger (3F) niveau afgelegd. De havisten doen examens op een hoger niveau het meest in de vakken Engels, culturele kunstzinnige vorming en maatschappijleer.

3.2 Cum laude

Vanaf het examenjaar 2016 is het mogelijk om het judicium 'cum laude' op het diploma te vermelden. De eisen wisselen per schooltype en leerweg maar de leerling moet in ieder geval een 8 als gemiddeld eindcijfer hebben gehaald. Het cum laude-resultaat is voor het eerst in 2017 goed geregistreerd in BRON. Tot en met eindexamen 2016 is daarom het cum laude-examen per kandidaat berekend op basis van het vakkenpakket van de kandidaat en de behaalde cijfers.

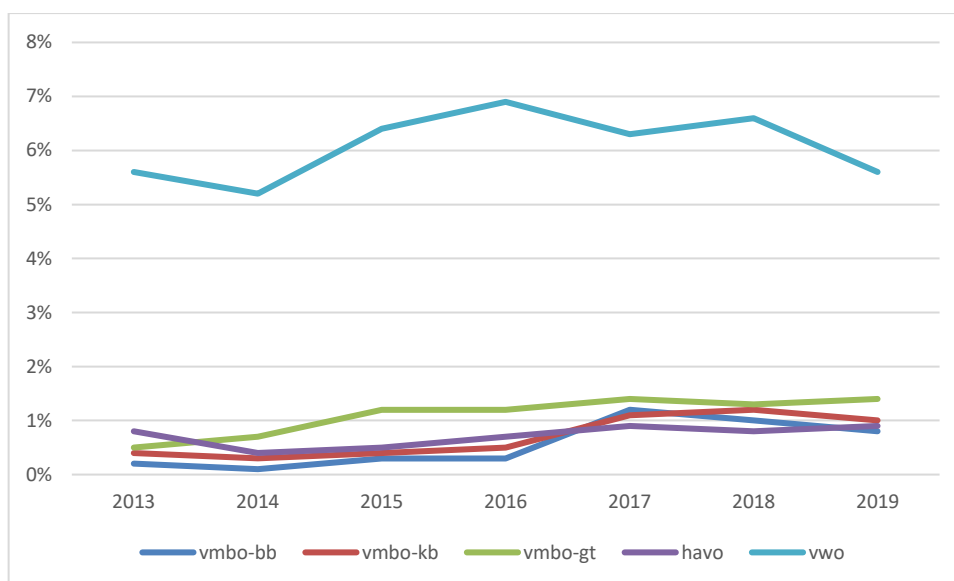
Het percentage cum laude-diploma's is daarbij berekend ten opzichte van de groep geslaagde leerlingen.

Tabel 15. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal leerlingen
vmbo-bb	0,2%	0,1%	0,3%	0,3%	1,2%	1,0%	0,8%	145
vmbo-kb	0,4%	0,3%	0,4%	0,5%	1,1%	1,2%	1,0%	268
vmbo-gt	0,5%	0,7%	1,2%	1,2%	1,4%	1,3%	1,4%	748
havo	0,8%	0,4%	0,5%	0,7%	0,9%	0,8%	0,9%	430
vwo	5,6%	5,2%	6,4%	6,9%	6,3%	6,6%	5,6%	1.981

* tot en met examenjaar 2016 berekend; vanaf 2017 is registratie

Figuur 13. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald

Het zijn vooral de vwo-leerlingen die een cum laude diploma behalen. In de loop van de tijd is het percentage wel licht gestegen, van 5,5% in 2012 naar 6,9% in 2019. Binnen het vwo valt het resultaat op dat is behaald in het gymnasium: in 2019 behaalde hier 14,4% van de leerlingen het predicaat cum laude tegen 4,0% in het atheneum.

Het percentage leerlingen in het vmbo en het havo dat een cum laude diploma behaalt is laag; niet meer dan 1,3% in vmbo-gt.

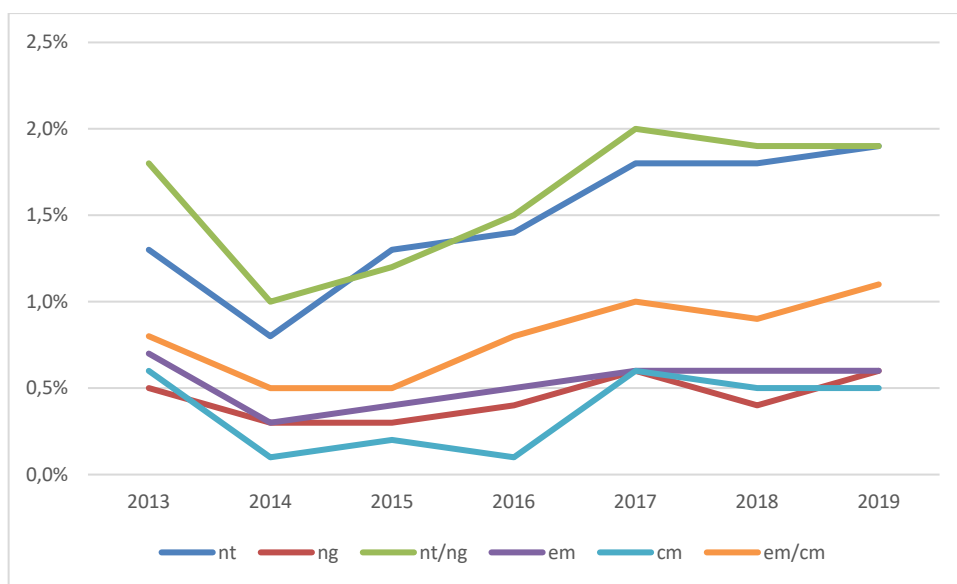
In de volgende tabellen is het percentage cum laude diploma's in havo/vwo uitgesplitst naar profiel.

Tabel 16. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in het havo per profiel

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal leerlingen
nt	1,3%	0,8%	1,3%	1,4%	1,8%	1,8%	1,9%	58
ng	0,5%	0,3%	0,3%	0,4%	0,6%	0,4%	0,6%	64
nt/ng	1,8%	1,0%	1,2%	1,5%	2,0%	1,9%	1,9%	135
em	0,7%	0,3%	0,4%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%	121
cm	0,6%	0,1%	0,2%	0,1%	0,6%	0,5%	0,5%	25
em/cm	0,8%	0,5%	0,5%	0,8%	1,0%	0,9%	1,1%	26

* tot en met examenjaar 2016 berekend; vanaf 2017 is registratie

Figuur 14. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in havo per profiel

In het havo ligt het percentage cum laude-diploma's per profiel op een laag niveau: minder dan 2% van de leerlingen voldoet aan de gestelde eisen voor een cum laude-examen. Het niveau in de technische profielen is wel wat hoger dan die in de maatschappij-profielen, maar de verschillen zijn beperkt. De resultaten in 2019 zijn gelijk gebleven of licht gedaald ten opzicht van de resultaten in 2018.

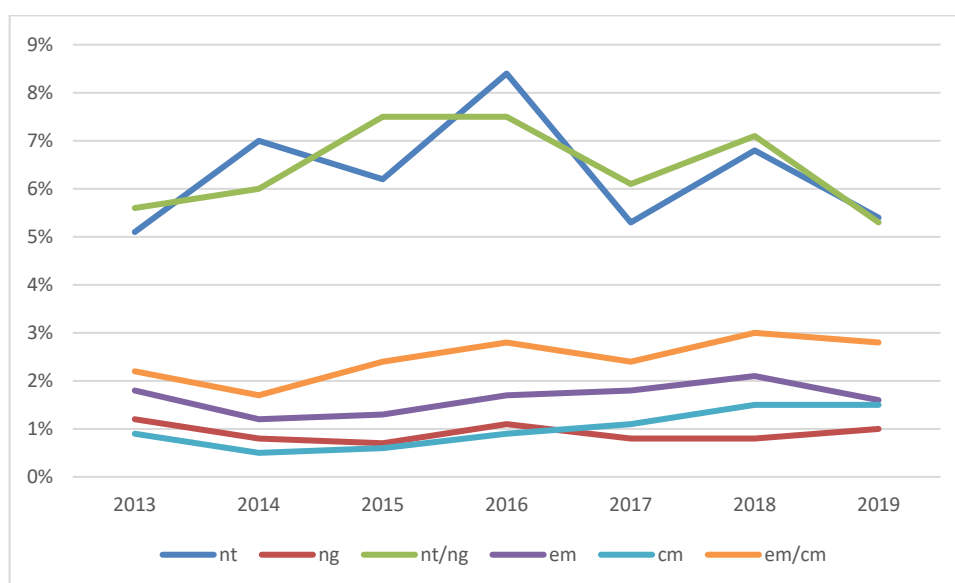
De gegevens over de cum laude-diploma's in het vwo zijn in de volgende overzichten uitsplitst naar atheneum en gymnasium.

Tabel 17. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in het atheneum per profiel

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal leerlingen
nt	5,1%	7,0%	6,2%	8,4%	5,3%	6,8%	5,4%	129
ng	1,2%	0,8%	0,7%	1,1%	0,8%	0,8%	1,0%	40
nt/ng	5,6%	6,0%	7,5%	7,5%	6,1%	7,1%	5,3%	451
em	1,8%	1,2%	1,3%	1,7%	1,8%	2,1%	1,6%	93
cm	0,9%	0,5%	0,6%	0,9%	1,1%	1,5%	1,5%	30
em/cm	2,2%	1,7%	2,4%	2,8%	2,4%	3,0%	2,8%	92

* tot en met examenjaar 2016 berekend; vanaf 2017 is registratie

Figuur 15. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in het atheneum per profiel

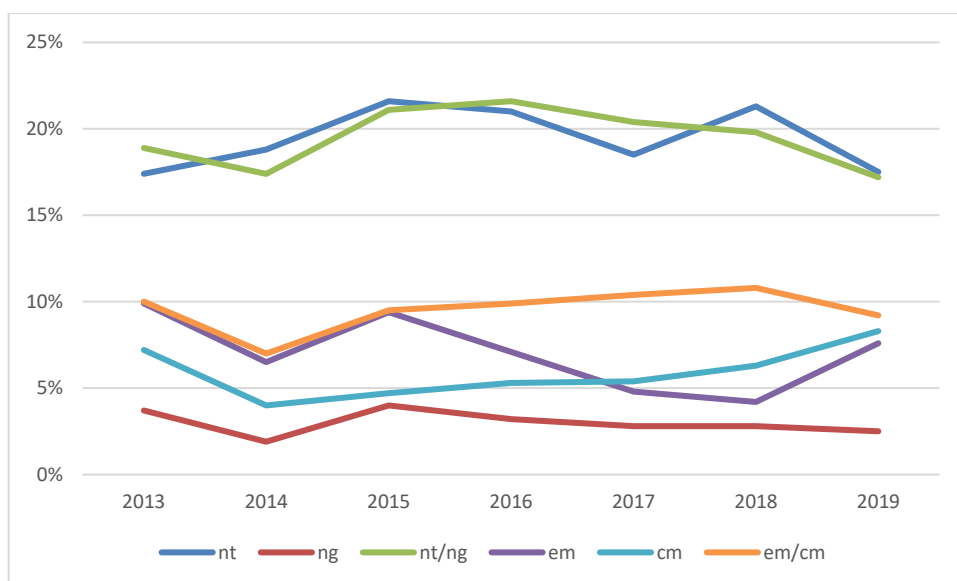
In het atheneum zijn er opvallende verschillen tussen de profielen. De leerlingen in het profiel n&t en het dubbelprofiel n&t/n&g slagen aanzienlijk vaker cum laude dan de leerlingen in de overige profielen. Er is in 2019 sprake van een stijging ten opzichte van het vorige jaar, vooral in het profiel n&t.

Tabel 18. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in gymnasium per profiel

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal leerlingen
nt	17,4%	18,8%	21,6%	21,0%	18,5%	21,3%	17,5%	131
ng	3,7%	1,9%	4,0%	3,2%	2,8%	2,8%	2,5%	28
nt/ng	18,9%	17,4%	21,1%	21,6%	20,4%	19,8%	17,2%	702
em	9,9%	6,5%	9,4%	7,1%	4,8%	4,2%	7,6%	27
cm	7,2%	4,0%	4,7%	5,3%	5,4%	6,3%	8,3%	58
em/cm	10,0%	7,0%	9,5%	9,9%	10,4%	10,8%	9,2%	177

* tot en met examenjaar 2016 berekend; vanaf 2017 is registratie

Figuur 16. Percentage examenkandidaten dat een cum laude examen heeft behaald in gymnasium per profiel

In het gymnasium komen aanzienlijk meer cum laude-diploma's voor dan in het atheneum. Ook in het gymnasium komen cum laude-diploma's vooral voor bij de leerlingen in het profiel n&t en het dubbelprofiel n&t/n&g. In de profielen n&t en c&m is het aandeel leerlingen met een cum laude-examen gestegen ten opzichte van vorig examenjaar. Ten opzichte van de leerlingen in het atheneum doen de leerlingen in de maatschappijprofielen het in het gymnasium duidelijk beter.

Thema-Bijlage: stapelen

In de bijlage wordt aandacht besteed aan het stapelen. Bij stapelen gaat het om leerlingen die na het behalen van een diploma het onderwijs vervolgen in een hogere leerweg of een hoger schooltype. Het gaat dus in de examenmonitor om leerlingen die examens stapelen en niet om leerlingen die tussentijds naar een hoger schooltype doorstromen. Het gaat dus bijvoorbeeld om leerlingen die na het behalen van het vmbo-examen doorgaan in havo4.

2.2 Stapelen: opstroom vmbo-havo

Leerlingen die een diploma behalen in vmbo-gt kunnen in doorstromen naar het havo (via het reguliere onderwijs of het vavo) of het mbo. Er is ook een groep leerlingen die we in geen van de onderwijsnummerbestanden terugvinden: deze leerlingen worden gerangschikt onder de kop 'uit onderwijs'. In de volgende tabel is aangegeven in welke vorm van onderwijs de geslaagde leerlingen uit vmbo-gt en vmbo-tl zich bevinden in het jaar volgend op het eindexamen. Het eindexamen 2018 is het laatste examenjaar waarvoor de doorstroom kan worden bepaald omdat hiervoor de inschrijving per 1 oktober van het schooljaar 2019/20120 voor nodig zijn.

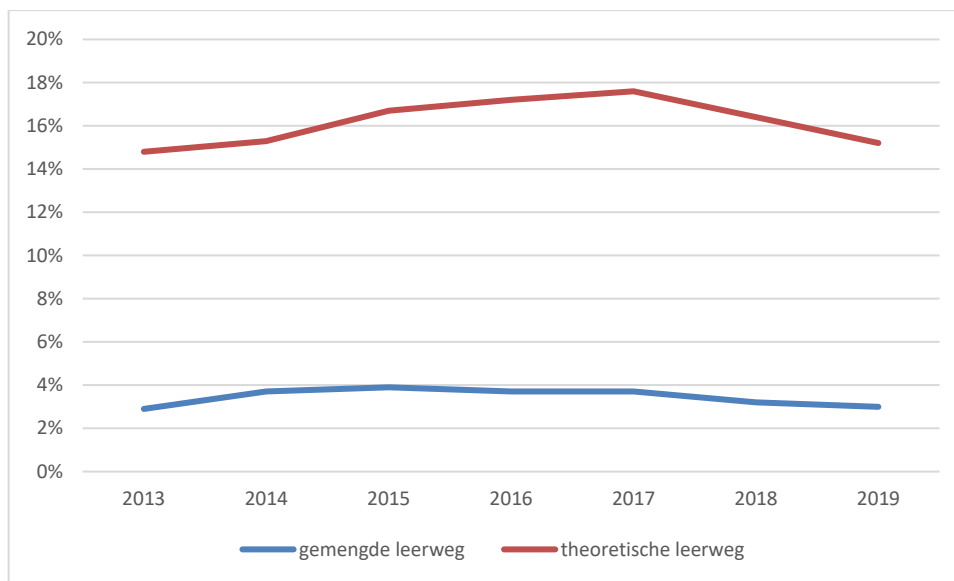
Tabel 19. Doorstroom van geslaagde leerlingen vmbo-gt per examenjaar

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal 2019
vmbo gl	havo-vo	2,9%	3,7%	3,9%	3,7%	3,7%	3,2%	3,0%	205
	havo-vavo	0,1%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	
	mbo	95,7%	95,3%	95,0%	95,1%	95,0%	95,8%	96,0%	6.476
	uit onderwijs	1,3%	0,9%	1,0%	1,0%	1,3%	0,9%	1,0%	67
	Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	6.748
vmbo tl	havo-vo	14,8%	15,3%	16,7%	17,2%	17,6%	16,4%	15,2%	6.959
	havo-vavo	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	41
	mbo	83,5%	83,0%	81,7%	81,3%	80,8%	82,3%	83,3%	38.138
	uit onderwijs	1,6%	1,4%	1,4%	1,3%	1,3%	1,2%	1,4%	628
	Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	45766
	totaal	42.631	44.434	46.391	47.681	47.707	45.992	45.766	

In de volgende figuur wordt getoond hoeveel procent van de geslaagde leerlingen vmbo-gt doorstromen naar het havo.

Figuur 17. Opstroom van geslaagde leerlingen vmbo-gt naar het havo per examenjaar

De opstroom van vmbo naar het havo treedt vooral op in de theoretische leerweg. Het percentage is geleidelijk gestegen van 14,8% bij eindexamen 2013 tot 17,6% bij eindexamen 2017. Vanaf 2018 is er een weer een daling te zien. De doorstroom vanuit vmbo-gl naar het havo is aanzienlijk lager en ligt tegen de 4% en is vanaf 2018 licht gedaald.

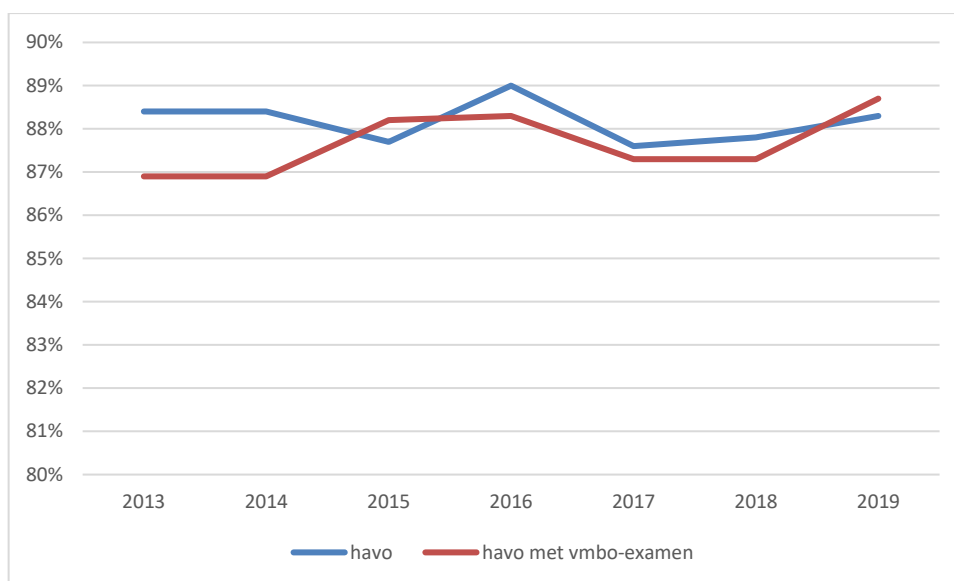
Slaagpercentage bij stapelaars uit vmbo

Het is interessant om na te gaan hoe succesvol stapelaars zijn die doorstromen naar het havo. Het beeld dat leerlingen die met een vmbo-gt diploma die doorstromen naar havo minder succesvol zijn in het behalen van een havodiploma dan leerlingen die al op de havo zaten. Scholen stellen daarom vaak bepaalde eisen aan stapelaars uit het vmbo voor ze mogen doorstromen naar het havo. Om na te gaan of stapelaars uit vmbo-gt inderdaad minder succesvol zijn bij het behalen van hun diploma dan de “reguliere” havisten, is het slaagpercentage van beide groepen examenkandidaten vergeleken. De groep examenkandidaten in het havo in een bepaald jaar is daartoe verdeeld in een groep met en een groep zonder eerder vmbo-examen.

Tabel 20. Slaagpercentage van havoleerlingen met en zonder diploma vmbo-gt

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
havo	88,3%	88,4%	87,7%	88,9%	87,5%	87,8%	88,3%
havo met vmbo-examen	86,9%	86,9%	88,2%	88,3%	87,3%	87,3%	88,7%

Figuur 18. Slaagpercentage van havoleerlingen met en zonder diploma vmbo-gt

De figuur laat zien dat tot 2013 de havisten die eerder een vmbo-diploma behaalden wat minder succesvol zijn dan leerlingen die hun hele opleiding in het havo hebben gevolgd. De verschillen worden wel kleiner in de loop van de tijd en in 2015 en 2019 doen de stapelaars het juist beter.

2.2 Stapelen: opstroom havo-vwo

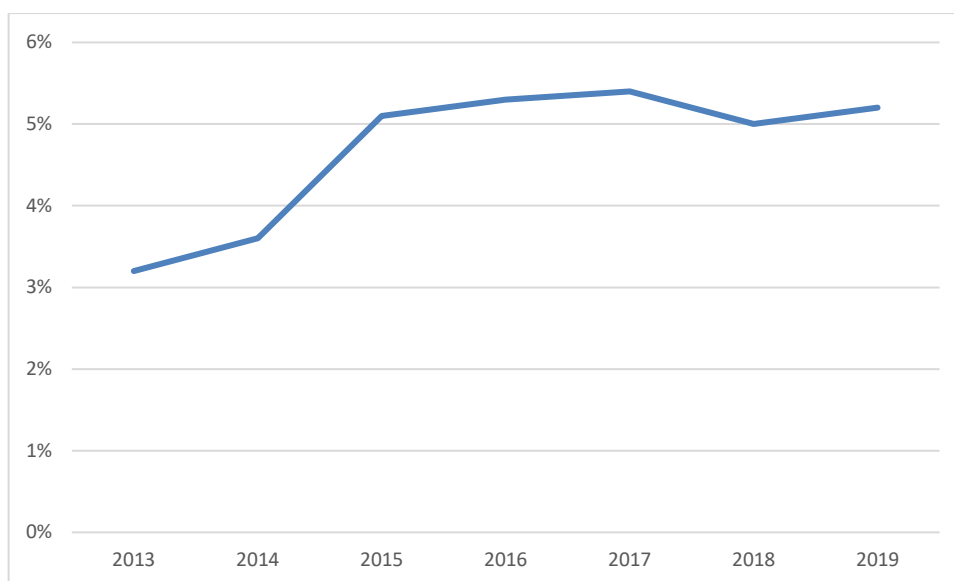
Van de leerlingen die slagen voor het havo-examen is nagegaan in welke vorm van onderwijs ze zich bevinden in het jaar volgend op het eindexamen. Er is ook een groep leerlingen die we in geen van de onderwijsnummerbestanden terugvinden: deze leerlingen worden gerangschikt onder de kop 'uit onderwijs'. In de onderstaande tabel is te zien naar welke vormen van vervolgonderwijs de geslaagde havisten doorstromen. Het schooljaar 2017-2018 (examenjaar 2018) is het laatste jaar waarvoor de doorstroom te bepalen is.

Tabel 21: Onderwijspositie in het jaar volgend op het examen van geslaagde havisten per examenjaar

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	aantal 2019
vwo	3,2%	3,6%	5,1%	5,3%	5,4%	5,0%	5,2%	2.500
vavo-vwo	0,9%	1,0%	1,4%	1,6%	1,5%	1,4%	0,2%	87
mbo	3,5%	3,4%	3,5%	3,3%	2,9%	2,9%	2,8%	1.369
hbo	81,6%	82,8%	75,9%	74,5%	74,7%	74,6%	74,2%	35.738
uit onderwijs	10,8%	9,2%	14,2%	15,4%	15,6%	16,1%	17,6%	8.486
totaal aantal	43.673	44.527	45.435	48.064	47.045	48.288	100,0%	48.180
totaal %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	2019	2019

In onderstaande figuur is weergegeven welk percentage van de geslaagde havisten doorstroomt naar het vwo.

Figuur 19. Percentage van geslaagde havisten dat doorstroomt naar het vwo

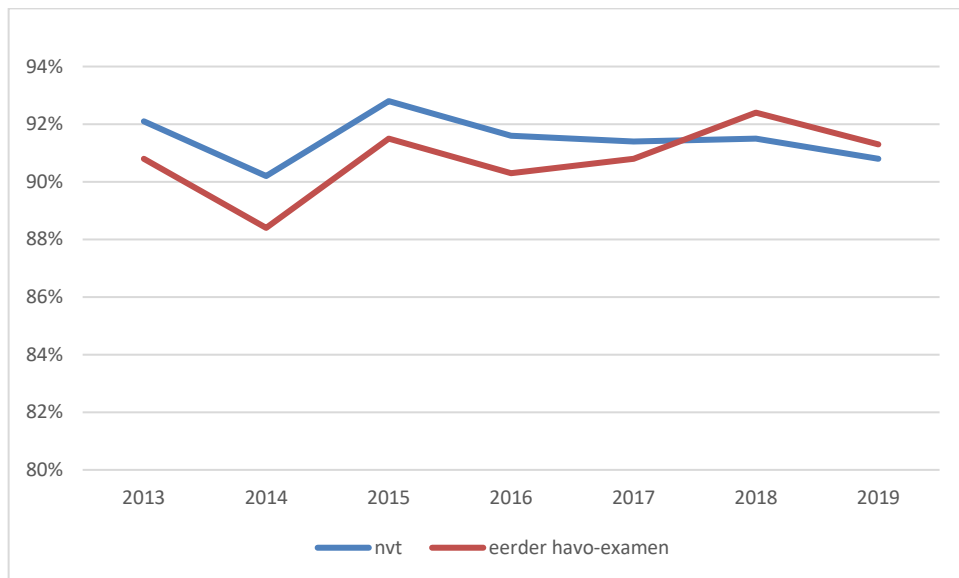
In het havo is het percentage geslaagde kandidaten dat doorstroomt naar het vwo de laatste jaren geleidelijk gestegen van 3,5% naar 5,4%. In 2018 is een lichte daling te zien, waarna in 2019 de doorstroom naar het vwo weer licht stijgt.

Ook voor de leerlingen die vanuit het havo doorstromen naar het vwo is nagegaan of er verschillen zijn tussen deze leerlingen en de 'reguliere' vwo-ers in de mate waarin ze het eindexamen behalen. De groep examenkandidaten in het vwo in een bepaald jaar is daartoe verdeeld in een groep die eerder een havo-examen heeft behaald en een groep zonder eerder havo-examen.

Tabel 22. Slaagpercentage van vwo-leerlingen met en zonder havodiploma

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
havo	92,1%	90,2%	92,8%	91,6%	91,4%	91,5%	90,8%
havo met vmbo-examen	90,8%	88,4%	91,5%	90,3%	90,8%	92,4%	91,3%

Figuur 20. Slaagpercentage van vwo-leerlingen met en zonder havodiploma

De figuur laat zien dat tot 2016 het slaagpercentage tussen vwo-ers afkomstig uit het havo ongeveer 2% lager lag dan dat van de vwo-ers zonder die afkomst. Dit verschil neemt daarna af, waarbij van examenjaar 2018 de stapelaars het voor het eerst juist iets beter doen.

Colofon

Deze publicatie is in opdracht van de directie Voortgezet Onderwijs van het Ministerie van OCW gemaakt door de afdeling Informatieproducten van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Januari 2020